

Hang(ok)oskodó

Echo Innovációs Műhely önkéntes programjának időszaki kiadványa

2006.2.szám

Quick Change

A Quick Change (QC) a Zöld Alma Egészségfejlesztő Alapítvány kortárs-segítő képzési programja. Fontosságát nem kell különösebben hangsúlyozni, a Nemzeti Stratégia a kábítószer-probléma visszaszorítására - nagyon helyesen - kiemelten tárgyalja a kortárshatás szerepét a drogprobléma kialakulásában. Programunk célja a kortárshatás „megszelidítése” és felhasználása valamint a korosztály mind szélesebb rétegeinek bevonása a kábítószer-ellenes harcba. A jelenlegi képzési programot a 2003-2005 között lezajlott eseti jelleggel megvalósított kortárs-segítő képzéseink tapasztalatai alapján integráltuk modul-rendszerű oktatási struktúrába. A QC közvetlen előzménye a Phare finanszírozású „Az iskolai prevenció programok hatékonyságának és adekvátságának erősítése Székesfehérváron” elnevezésű Echo projekt volt.

A program célcsoportját azon fiatalok alkotják, akiket érdekel a drog mint társadalmi probléma, akik szeretnének a környezetükben segíteni, de nem tudják, hogyan, illetve akinek a környezetében sok érintett fiatal él. A program során felkészített kortárs-segítők által támogatott, segített fiatalok esetében még nem beszélhetünk addiktív szerhasználatról, körükben a jellemző magatartás az eseti szerhasználat (hallucinogének, stimulánsok, alkohol, dohányzás), mely elsősorban egyéni döntés, elhatározás kérdése, így a szertől való szabadulás is gyors egyéni döntéssel múlik. Erre utal a program neve, a kortárs-segítőknek abban kell támogatni a fiatalokat, hogy ezt döntést (Quick Change) meghozzák.

Fontos kérdés, hogy milyen hatást kíván elérni a program célcsoportnál. A legfontosabb célok a szemléletformálás, az érzékenyítés a problémára, a tisztánlátás, a készségfejlesztés és a kompetenciahatárok bemérése. Ha ezt sikerül elérni, akkor a fiataljaink nem csak saját életükben, de szűk környezetükben is hasznos szereplői lehetnek a kábítószer-probléma visszaszorításában.

Bemutatkozik a Zöld Alma Egészségfejlesztő Alapítvány

A Székesfehérvári Zöld Alma Egészségfejlesztő Alapítványt az Echo Innovációs Műhely hozta létre 2005-ben.

Azzal a céllal jött létre, hogy a Közép-Dunántúlon hiánypótló egészségfejlesztő szolgáltatásokkal és innovatív droprevenció projektekkel járuljon hozzá a lakosság egészségi állapotának javításához.

(folytatás a 2. oldalon)

Tartalomból

Zöld Alma Egészségfejlesztő Alapítvány

Zöld Alma filmklubja

Csípős-magyaros gulyásest

Jó lakótársi iszony

Új nap „system”

Graffiti: Firka vagy alkoholtás?

A Hang(ok)oskodó program a **Mobilitás** támogatásával jöhetett létre. Köszönjük a segítséget. A készítőik.

Bemutkozik a Zöld Alma...

(folytatás az 1. oldalról)

Az alapítvány feladatai közé tartozik a régió drog-prevenációs és egészségfejlesztő munkáját elősegítő tevékenységek, programok szervezése, támogatása. A fiatalokat érintő preventív és fejlesztő programok, szolgáltatások működtetése. Hasonló szervezetek és személyek tevékenységének, programjainak támogatása illetve oktatási, képzési, továbbképzési tevékenységek.

Közösen filmeztünk, csodálkoztunk, sírtunk és nevettünk a Zöld Almával

Filmklub– Film utáni jóízű „szakmai vita”...

Szórakozzunk?!

- Kiliti Natália és Erős Szabina

Amikor eljön a hétvége, minden ember szeret lazítani, kikapcsolódni, egy kicsit kizökkenni a hétköznapi megszokott ritmusából. Ilyenkor jól esik a barátokkal egy pukkanós-pezsgős bulit kanyarítani. Városunkban, Székesfehérváron számos szórakozóhely várja az odalátogatókat, mégsem találja meg mindenki a maga ízlésének megfelelőit.

Több tényezőtől is függ, ki hogyan választ az egyes bulihelyek közül, így a korosztályától, illetve a zenei ízlésétől is. Ha körülnézünk a székesfehérvári választékban, zömében azt tapasztaljuk, hogy míg a tizennyolc éven aluliak viszonylag könnyen, addig az ennél idősebbek már egyre nehezebben találnak kedvükre valót. Amikor legutóbb egy kocsmai látogatás során úgy döntöttünk a haverokkal szeretnénk még feledhetetlenebbé tenni ezt az éjszakát, elindultunk megkeresni a nekünk megfelelőbb helyet. Első állomásunk egy (meglehetősen populáris) diszkóba vezetett. Ez még önmagában nem lett volna baj, azonban beléptünkkor komoly fejtörést okozott,

Az alapítvány egyik legnépszerűbb kezdeményezése egy társadalomelméleti filmklub. Melynek elsődleges célja, hogy a környezetünkben élő középiskolásoknak, fiatal felnőtteknek kulturális értéket hordozó filmműveken keresztül ábrázoljuk a mai kor jellemző társadalmi problémáit. Többek közt ilyenek, mint az előítéletesség, kábítószer-fogyasztás, háború, internetes hálózatok csapdái, elmagányosodás, globalizáció problémái, párkapcsolati kérdések, szegénység, fogyatékosok stb. Ezek által érzékenyítjük őket a társadalmi problémák iránt, valamint megpróbáljuk felkészíteni őket ezen jelenségek kezelésére. Ezzel egyrészt tartalmas kulturális-szabadidős eseményt kínálunk a fiataloknak, másrészt iskolán kívüli nevelési feladatot láttunk el, harmadrészt pedig a résztvevő fiatalok személyisége is gazdagodik a program által. Mivel a filmklub szervezésében aktív szerep jut maguknak a fiataloknak. A filmklubban minden film után vitát szerveztünk meghívott szakember vezetésével.

hogy mégis hová tűntek az emberek. Amikor jobban a lábunk elé néztünk, akkor tudatosult bennünk, hogy nyugalom, nem Liliputba érkeztünk, csupán nálunk jóval kisebbek közé –pedig nem vagyunk óriások. És mégcsak nem is a centikre vonatkozik ez a megállapítás, hanem arra, hogy korban jóval fiatalabbak voltak nálunk a szórakozóhelyen. Amikor mi ennyi idősek voltunk, mint most ők, a szüleink minket nem engedtek el szórakozni (amit egyébként jól is tettek).

Végül másfelé vettük az irányt. Örületes dübörgés hallatszott már messziről, mi pedig a hang irányába haladtunk. Hamarosan megérkeztünk, s ezután megpróbáltuk beverekedni magunkat az épületbe, ami nem volt éppen könnyű feladat. A kidobók kötözködéseit elhárítva végül is bejutottunk. A tánctér meglehetősen szűkös volt: körülbelül úgy éreztük magunkat, mint a szerencsétlen sardíniák a konzervben. Ha egy szórakozóhelynek nagy a látogatottsága, az színvonalat tükröz, azonban itt sem a zene (amely egy laza szívrítmuszavarhoz), sem a környezet nem volt tetszetős. A korosztály volt az egyetlen, amely megfelelt

nekünk. Végül innen is továbbálltunk. Szerencsénkre ez utóbbi választásunk nem volt baklövés. Ez a hely kicsi volt és füstös, mégis kellemes. A táncteret itt is kibővíthették volna már korábban, de legalább a zene és a társaság kedvünkre való volt. Hiába, ízlések és pofonok.

Másnap reggel, amikor felébredtünk, egyikünk édesanyja megkérdezte, milyen volt a buli. Erre nyomban azt feleltük, hogy kisebb kompromisszumok árán, de jól éreztük magunkat. Az anya csak csóválta a fejét: ő bizony hiába szeretne, negyven év felett már nem tud hova elmenni, ha egy kis táncos mulatságra szottyán kedve. Ha nekünk ilyen nehéz, vajon egy idősebb embernek milyen lehet? Pedig nemcsak a húszéveseké a világ.

Buliznak a fiatalok- Illusztráció

Jó lakótársi iszony

Kiliti Natália

Idén augusztusban jártam életemben először Szombathelyen - miután megtudtam, nem kerültem be egy koliba sem. Igyekeztem albérlet után nézni, nehogy a Perint- parton kelljen aludnom (ami a gólyatáborban még elment, de a hidegben annyira nem bulis...).

Végül megtaláltam az ideálisat... Igaz, össze kellett költöznöm néhány ismeretlennel, de gondoltam úgyis jól ki fogunk jönni majd. Najá. Csodálkozom, hogy még mindig nem kerültem diliházba.

Minden azzal kezdődött, hogy helyet kellett cserélnem egyikükkel, miután az első szobatársam ropogós magyarsággal közölte velem, hogy rövidtávon idegösszeomlást fog kapni tőlem. Ekkor inkább mentettem a menthetőt, vagyis megkíméltem magam a további sommás megjegyzésektől. Szedtem a cókókom, és majdnem szó nélkül továbbálltam- hátha a másik lakótárssal könnyebb lesz az életem. Nos, jelenlegi szobatársam mondani nem mondott semmi rosszat eddig- kár, hogy egyáltalán nem szól hozzám. Igen általánossá vált mostanában, ha hazaérek, megfagy a levegő... vagyis, inkább engem néznek levegőnek. Itt azonban igyekszem igazságos lenni: egyikükkel szoktam beszélgetni. A sors iróniája, hogy pont azzal, aki

nek felborítottam a bioritmusát. Vidám albérlet a miénk. Minden barátom egyetért velem ebben a megállapításban, amikor mesélek nekik. A legnagyobb sikert eddig a rádiós történet érte el. A történet a következő: hanyag voltam, nagyon hanyag, hiszen állomást váltottam az egyik lakótársam rádióján, és nem tekertem vissza. Bocsánatot kértem ugyan, de már nem volt visszaút: többé nem használhatom. Ez lenne a büntetés. Biztosan nem fogom túlélni. No meg a vállfáját is elfoglaltam- végül is az övé, nincs jogom rátenni a bekecsem. Ha még egyszer bitorolni merészelem, nem tudom, égszakadás lesz- e vagy földindulás, de tuti, hogy el fogok süllyedni szégyenemben. Igyekszem elrakni az összes holmimat magam után, mindent elmosni, betenni a szekrényembe, nehogy megbontsam a rendet. Még nem igazán ismerem ki magam a vizsgák rengetegében, de az első időszakban inkább nem takarítottam, hanem tanultam pedig tudtam, elvárják tőlem. Ennyit a toleranciáról, és arról, hogy segíts felebarátodon. Egy papiros hevert a konyhaasztalon, rajta a következő felirattal: „Konyhakő? Szemeteszsák? Mosogató?” Az eset után beállt a szélcsend, lehet, hogy csak a vihar előtti. Azt már tudom, hogy ha vihar lesz, akkor én török ki, és az én szemem fog villámlani, mert a tyúkperekbe nem megyek bele, de egyszer bennem is összegyűlik a sok méreg. Lehet, hogy nekem is látványosan kellene felmosnom”? Vagy kérjem számon én is, hogy miért nincs kicsavarva a szivacsból a mosogatószert, kapjam fel minden csip-csup dolgon a vizet? Kérdem én: miért kell megnehezítenünk egymás életét? Így is túl rövid. Szerintem senkinek sem szabad és nem is kell kiüldözni a világból azt, akit nem szeret. Egyszerűen hagyni kell élni, semmi több.

Már csak arra vagyok kíváncsi, hogy más is nyúlt- e már ilyen darázsfészekbe, mert nekem két kézzel sikerült..

A „jó” hangulatú albi élet!

Az ingázó névkutató – interjú Dr. Vörös Ferenc nyelvessel

• Kiliti Natália

Dr. Vörös Ferenc tanárként új arcnak számít a Berzsényi Dániel Főiskolán. Nyelvészként azonban nemcsak Magyarországon, hanem Szlovákiában is híres.

-- Meséljen nekem a nyitrai éveiről, valamint azok előzményéről, pályájának kezdetéről!

-A pályámat a győri tanítóképzőben kezdtem. Nagyon hamar kikerültem – egyfajta államközi szerződés alapján – a nyitrai egyetemre, és egyszerre nagyon érdekes folyamat részesévé váltam. Ugyanis ott ekkor zajlott le a főiskola egyetemmé válása. Igaz, egy kicsit másképp működött, mint itt a Berzsényin, hiszen ott akkor is univerzális tanárképzés folyt, amikor még főiskolának hívták. Lényegileg az általános iskolai ötödik és a gimnázium negyedik osztály az az intervallum, ahol jogosultak voltak a végzett hallgatók a tanításra. Ekkor kezdett a tanárképzés tudományos oldala is érdekessé válni. Népművelés-magyar szakon doktoráltam. Doktori munkámat irodalom és nyelvészet határán, nézőpont-kompozícióan írtam. Egyetemi éveim után nyelvészetet tanítottam, s ezen irányban is kutattam. Fokozatosan sodródtam a nyelvészet felé. Diákként az irodalom és a nyelvészet egyaránt érdekelt. Nyelvesszé igazából Nyitrán váltam. Kikerülésem után úgy tűnt, csupán ideiglenes állapot lesz ottlétem, hiszen megállapodásom négy évre szólt, azonban „kintragadtam”.

- Milyen volt az ottani szakmai légkör?

-Kikerülésem évében sok változás történt – persze nem azért, mert én odamentem-, nyelvészeti iskola teremtődött az ottani kollégáim dialektológiai és pszicholingvisztikai kutatásai által. Személyileg és szakmailag is nagyon jó kapcsolat jött létre a nyitrai kollégák és köztem. Mindhárman a szlovákiai magyar ki-

sebség problémáival foglalkoztunk. Különböző publikációk, monográfiák jelentek meg ebben a témában. A magyar nyelvészet egyik érdekes színtartója a nyitrai egyetem ezen profilja.

Most már a kilencedik évemet töltöm Nyitrán. Az ideiglenesség miatt Magyarországra vissza kellett jönnöm, így 2003-tól Budapesten tanítottam. Az idei évben kerültem Szombathelyre a Berzsényi Dániel Főiskolára, és változatlanul kettős kötődéssel, mondhatni ingázva dolgozom.

- Jelenleg mivel foglalkozik? Ismertetne néhány kutatási területet, és az azokon elért fontosabb eredményt?

-Természetesen. Nyelvészeti körökben engem névtani kutatásaimról ismernek, melyek a szociolingvisztika területére nyúlnak. A szlovákiai magyarság személy- és családnév anyagával, a családnévek történeti és szinkron vizsgálatával foglalkozom. E témában most jelent meg egy terjedelmesebb monográfiám Családnévkutatások Szlovákiában címmel. A könyv pozsonyi bemutatóján megállapodtam a szerkesztővel, hogy a folytatását is elkészítem, amely a keresztnevek eredetét taglalja majd. Kifejezetten a kisebbségi nyelvterületeket vizsgálom.

- A diákok mennyire érdeklődnek a nyelvészet iránt? Mi a tapasztalata?

- Nyitrán nagy az érdeklődés. Több tanársegédem van, akiket a kezdet kezdetén én tanítottam. Sokan kapcsolódtak közülük kutatásaimhoz. Lépésről lépésre jutottam el egy olyan területre, amit cseh, szlovák és magyar nyelvészek sem vizsgálnak, mert ehhez egyfajta kettős kötődés kell. Szükséges, hogy ismerje az ember mindkét nyelvet, kultúrát. Egy magyar szakos is kettős kötődésű általában. Van, aki az irodalom, van, aki a nyelvészet iránt érdeklődik. Mindenütt tapasztalom, hogy kevesebb az, akit a nyelvészet érdekel. A nyelvészet kevésbé látványos, kevésbé tud izgalmassá válni a diák számára. Egyébként én sem nyelvésznek készültem, de ahogy az ember egyre mélyebbre ás, egyre több dologgal talál-

kozik, úgy fokozatosan válik érdekesé, izgalmassá a probléma. A nyelvészet nemcsak nyelv, hanem kultúra is, művelődéstörténet, történelem.

- Ez afféle „evés közben jön meg az étvágy”- dolog?

-Igen. A diák az előadásokon találkozik leíró nyelvtannal, hangtannal, ami száraz és nem túl izgalmas téma. Ezek az ismeretek azonban szükségesek ahhoz, hogy az ember beléphessen egy olyan világába, ami az egész életünket áthatja. A nyelv olyan, mint a levegő: csak akkor érezzük hiányát, ha nincs körülötünk. Mindenki nap mint nap használja, de a jelentőségét csak nagyon kevesen ismerik fel. Az emberiséget mindig is foglalkoztatta, hogy mai a nyelv, és a mai napig is rengeteg olyan titka van, amit még nem sikerült megfejteni. Ez nemcsak a tudásbeli korlátotottságunknak tudható be, hanem annak is, hogy a nyelv állandóan változik. A nyelvészet nem csak abból áll, amit alanyról, állítmányról, hangokról tanulnak bevezetésként. A kisgyerekek is az első lépések a nehezeken túl van, és talál magának egy érdekes területet, az örök életre kimeríthetetlen kincshez jut azáltal, hogy nap mint nap újabb jelenségek jönnek létre. A nyelv önmagát termeli újra.

- Mit ajánl azoknak a magyar szakosoknak, akik a nyelvészet irányában akarnak továbbtanulni?

-Célszerű azon területekhez kapcsolódnia, amit az adott intézmény oktatói lefednek. Szombathelyen ilyen a dialektológia, amelynek mondhatni Magyarországon párja nincs. A korábbi oktatók nagyon jó nevet szereztek ezzel, így iskolateremtője Szabó Géza, továbbá oszlopos tagjai Guttmann Miklós, Molnár Zoltán Miklós, Bokor József – aki a maribori egyetemen is dolgozik – és nem utolsósorban a Pozsonyban is tanító Vörös Ottó.

Úgy érzem, a névtani kutatásaim szintén vihetnek az itteni nyelvészeti éltbe, és szeretném a hallgatóink érdeklődését is felkelteni ez iránt.

Új nap „system”

Magánkiadásban jelent meg a székesfehérvári Zámbo Tamás Group első lemeze. A formáció eredetileg Self-searching System néven alakult 2000 szeptemberében. A zenekart Zámbo Tamás, Szendőfi Balázs és Molnár Kristóf alapította azzal a határozott céllal, hogy megformálják zenei világukat. A group kizárólag saját szerzeményeket játszik, amelyek nagy részét Zámbo Tamás írja és hangszereli. A ma már Zámbo Tamás Group néven működő zenekar első nagylemeze 2005 nyarán jelent meg Self-searching System címmel. A magánkiadású lemezen kilenc szám kapott helyet, melyek leginkább a jazz műfaj fusion stílusirányzatát követik. Az együttes névadója Zámbo Tamás a Székesfehérvári jazzélet fiatal, de elismert tagja. A huszonöt éves zenész alig 10 éve kezdett el gitározni tanulni Mohai Tamástól, ma pedig már saját tanítványai vannak a Hang-Szín-Tér Művészeti Alapiskolában és a Csákvári Zeneiskolában. Az elmúlt években több formáció tagja és alapítója volt. Közel két évig zenélt a Mits Jazz Bandben, amíg létre nem hozta saját formációját. A lemezről és az együttesről bővebb információk találhatóak meg a www.zambotamas.hu webcímen.

Az EMI kiadásában jelent meg a Zanzibár együttes Új napra ébredsz című albuma. A társaság az elmúlt években tudatosan törekedett, arra, hogy popzenekar maradjon és ne lépjen át az alternatív réteg holdudvarába. Az együttes - ahogy a lemez címe is mondja - új napra ébredt és ezen a napon már sokkal inkább a fesztiválok és rock klubok közönségének zenél. A váltás egy igen furcsa mellékhatással jár, mert Terecskei Rita, aki nem a mély rockos hangjáról híres, már-már metál riffekre éneklő magas tinédzser lányos hangszínen, hogy „nekem nem kell más csak egy átkozott gitár”. A hangszer kíséret hibátlanra sikerült, kemény rock szólókat fűz a számokba Sidi, az együttes szólógitárosa. A metál riffek és technikás gitármenetek a fesztiválok népének tetszését biztosan elnyeri, de vajon, hogy fogja fogadni a keményebb hangvételt a top(pop)lista függő közönség?

(Wurlitzer Tamás)

Graffiti: Firka vagy alkotás?

A Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban graffiti kiállítás nyílt. Ezen a napon rengeteg érdeklődő gyűlt össze, ami nem véletlen, hiszen a negatív vélekedések ellenére mégis sokan kedvelik ezt a stílust.

A megnyitó jó hangulatban telt. Nagyon látványos volt, amikor a három srác, művésznevükön Rask, Rapa és Nikon (a képek készítői) az egyik belső falra ott, helyben fújtak fel egy „kompozíciót”, ami tényleg jól sikerült. Talán néhányan arra számítottak, hogy a Graffiti a házban olyasfajta vad alkotásokról fog szólni, mint amilyenek például a vonatok oldalait „díszítik”, így a hőmpölygő formákról és a minél élénkebb színekről a falak szelvében és hosszában. Éppen ezért kissé furcsa volt keretbe zárva, valamint épületen belül látni mindezt, és nem az utcán.

Legjobb értesülésem szerint a graffiti a graffito (ejtsd graffitó) szóból ered, jelentése pedig falba karcolt felirat. A mai világban karcolásra semmiképpen nem lenne idő, mert bizony a rendőrök sem nézik jó szemmel a graffitisek ténykedéseit, s ha jönnek, jobb minél gyorsabban eltűnni, felszívódni, vagy valahogyan elhagyni a tett színhelyét. A rajtaütésekről és arról a félelmetes sebességről, ahogyan a graffitisek dolgoznak, szól néhány film, amiket szintén a kiállítóteremben tekinthettek meg.

A legnagyobb izgalmat mindig az okozza, ha azt, ami tiltott, megtesszük. Ha elkapják őket, annak nem lesz jó vége, mégis meg kell mutatni, mit tudnak. Tudnak például nagyon gyorsan és szervezeten működni, ehhez pedig határozott mozdulatokra van szükség. Mindezt persze ne vegye senki reklámnak! Nem magát az életformát ajánlom, csupán a gyümölcsseit. Ezen a kiállításon pedig a graffitiművészek egy csoportja tanúbizonyságot tesz arról, hogy tudnak nagyon szépet is alkotni.

Egyesek kifejezetten elítélik, mások jó dolognak tartják a graffitit. Vannak, akik jóízűt nevetnek az efféle illusztrált feliratokon, mint „Istenem! Adj nekem türelmet, de azonnal!” vagy hogy „Állítsátok meg a világot! Ki akarok szállni!”, és vannak, akiknek nem tetszenek. Embere válogatja.

Többen állítják, hogy a graffiti pusztán firkálmány a falakon. Nem mondhatom azt, hogy nincs igazuk, de biztos vagyok abban, hogy még a művészi oldaláról nem ismerik ezt a stílust.

(Kiliti Natália)

IMPRESSZUM

A HANG(OK)OSKODÓ AZ ECHO INNOVÁCIÓS MŰHELY GONDOZÁSÁBAN JELENIK MEG, AZ ÖNKÉNTES PROGRAM IDŐSZAKI KIADVÁNYAKÉNT.

SZERKESZTŐ SILYE ZOLTÁN, FELELŐS KIADÓ: BAKOS ISTVÁN PROGRAMVEZETŐ

DIÁKÚJSÁGÍRÓK: KILITI NATÁLIA, ERŐS SZABINA, KISS RAMÓA, FÜLEP BÁLINT WURLITZER TAMÁS